

Sygn. akt III KK 294/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Piotr Mirek (sprawozdawca)

Protokolant Łukasz Biernacki

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Zbigniewa Siejbika
w sprawie M.K.

skazanego z art. 178a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 27 lutego 2018 r.,

kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego
na niekorzyść skazanego,

od wyroku Sądu Okręgowego we W.

z dnia 8 grudnia 2016 r., sygn. akt II Ka (...),

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego we W.

z dnia 14 lipca 2016 r., sygn. akt II K(...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu we W. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy we W., wyrokiem z dnia 14 lipca 2016 r., sygn. akt II K (...),

uznał oskarżonego za winnego popełnienia czynu z art. 178a § 1 i 4 k.k., polegającego na tym, że w dniu 8 marca 2016 r. około godziny 15.35 w miejscowości G., gm. L. K., umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że będąc w stanie nietrzeźwości (I próba - godz. 15.40 - 0,71 mg/l; II próba - godz. 16.08 - 0,69 mg/l; III próba - godz. 16.08 - 0,71 mg/l; IV próba - godz. 16.59 - 0,68 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu) kierował samochodem osobowym marki Ford Mondeo o nr rej. (...) po drodze publicznej, przy czym czynu tego dopuścił się będąc wcześniej prawomocnie skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego we W. z dnia 28 czerwca 2010 r., sygn. akt II K(...), za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości i za to, na podstawie art. 178 § 4 k.k. i art. 37a k.k., wymierzył mu karę 8 miesięcy ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w rozmiarze 30 godzin miesięcznie. Na podstawie art. 42 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio, zaś na podstawie art. 43a § 2 k.k. orzekł świadczenie pieniężne w kwocie 10.000 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Rozstrzygnął o zaliczeniu na poczet orzeczonej kary okresu rzeczywistego pozbawienia wolności oraz o kosztach sądowych, zwalniając oskarżonego od ich uiszczenia.

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca oskarżonego. Formułując zarzut obrazy prawa materialnego, polegającej na zakwalifikowaniu czynu przypisanego oskarżonemu z art. 178a § 1 i 4 k.k. i w konsekwencji wymierzenie mu rażąco surowej kary, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyjęcie, że swoim zachowaniem oskarżony wyczerpał dyspozycję art. 178a § 1 k.k. i wymierzenie mu 100 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda, świadczenia pieniężnego w kwocie 5000 zł oraz środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 lat.

Sąd Okręgowy we W. wyrokiem z dnia 8 grudnia 2016 r., sygn. akt II Ka(...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że wyeliminował z opisu czynu ustalenie dotyczące uprzedniej karalności, a za podstawę skazania i wymiaru kary przyjął art. 178a § 1 k.k. Uchylił orzeczenie o środku karnym z art. 42 § 3 k.k. i na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów

mechanicznych na okres 3 lat. Orzeczone świadczenie pieniężne obniżył do kwoty 5000 zł. W pozostałym zakresie wyrok Sądu pierwszej instancji utrzymał w mocy.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości na niekorzyść skazanego Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny. W wywiedzionej kasacji zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 76 § 1 k.k., art. 108 k.k. i art. 178a § 4 k.k., polegające na zmianie wyroku Sądu *meriti* poprzez wyeliminowanie z opisu czynu ustalenia dotyczącego uprzedniej karalności oskarżonego, wyeliminowanie z podstawy skazania art. 178a § 4 k.k. i wskazanie jako podstawy skazania i wymiaru kary art. 178a § 1 k.k., wskutek wyrażenia błędnego poglądu prawnego, iż w niniejszej sprawie powinna mieć zastosowanie zasada zakazu stosowania nowego prawa wstecz wyrażona w art. 4 § 1 k.k., a zgodnie z tą zasadą, w realiach niniejszej sprawy nie mógł mieć zastosowania przepis art. 21 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 396), nakazujący stosowanie do skazań prawomocnymi wyrokami wydanymi przed dniem 1 lipca 2015 r. w przedmiocie zatarcia skazania, co do zasady, przepisów powołanej wyżej ustawy, co skutkowało błędnym uznaniem, iż nastąpiło zatarcie skazania w sprawie o sygn. akt II K (...) Sądu Rejonowego we W., m.in. za czyn z art. 178a § 1 k.k., a w konsekwencji nastąpiła dekompletacja znamion przestępstwa z art. 178a § 4 k.k., podczas gdy zatarcie tego skazania nie nastąpiło, a nadto M. K. wyrokiem Sądu Rejonowego we Wł., w sprawie o sygn. akt IX K (...), został skazany na karę pozbawienia wolności, którą odbył w dniu 4 listopada 2010 r. i skazanie to z uwagi na brzmienie art. 107 § 1 k.k. nie uległo zatarcu, a zgodnie z dyspozycją art. 108 k.k. w zaistniałej sytuacji dopuszczalne jest jedynie jednoczesne zatarcie wszystkich skazań.

W konkluzji kasacji Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu we W. w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna. Rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego oparte zostało bowiem na błędnym założeniu, że skazanie wyrokiem Sądu Rejonowego we W. z dnia 28 czerwca 2010 r., II K (...) za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. uległo

zatarciu. Wobec tego, że kwestia ta miała decydujące znaczenie dla ustalenia, czy oskarżony zrealizował znamiona przestępstwa z art. 178a § 4 k.k. i może ponosić odpowiedzialność karną przewidzianą dla sprawcy, który dopuszcza się przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., będąc wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, stwierdzone uchybienie stanowi rażące naruszenie prawa, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

Nie ulega wątpliwości, że oceniając sytuację oskarżonego przez pryzmat obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 r. przepisów prawa, należałoby przyjąć, iż okres wymagany do zatarcia wymienionego wyżej skazania upłynął jeszcze przed popełnieniem przez oskarżonego przypisanego mu przestępstwa.

Wyrokiem Sądu Rejonowego we W. z dnia 28 czerwca 2010 r., II K (...), M. K. został skazany za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz za przestępstwo z art. 263 § 2 k.k. na karę roku i 6 miesięcy pozbawiania wolności. Oskarżonemu wymierzono karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, warunkowo zawieszając jej wykonanie na okres próby 5 lat. Z uwagi na to, że wyrok Sądu Rejonowego we W. uprawomocnił się w dniu 6 lipca 2010 r, zgodnie z dyspozycją art. 76 § 1 k.k., skazanie tym wyrokiem uległoby zatarciu w dniu 6 stycznia 2016 r. Tak się jednak nie stało. Ustawodawca, nowelizując z dniem 1 lipca 2015 r. przepisy Kodeksu karnego, ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 396) zastrzegł w art. 76 § 1 k.k., że zasadę jednoczesnego zatarcia wszystkich skazań stosuje się również do zatarcia skazania, o którym mowa w tym przepisie. Zastrzeżenie to – choć w innym ujęciu redakcyjnym - zostało powtórzone w przepisie art. 76 § 1b k.k., dodanym ustawą z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 437).

Ze względu na treść przepisu art. 21 powołanej wyżej ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, przewidującego stosowanie w przedmiocie zatarcia skazania znowelizowanych przepisów, jeżeli okres zatarcia skazania nie upłynął przed dniem jej wejścia w życie, określona w art. 108 k.k. zasada jednoczesnego zatarcia wszystkich skazań

znajduje zastosowanie w sprawie . Skoro zatem do dnia 1 lipca 2015 r. nie upłynął okres próby ustalony wyrokiem Sądu Rejonowego we W. w sprawie o sygn. akt II K 1132/10 i dalsze 6 miesięcy, to zatarcie skazania w tej sprawie nie mogło nastąpić przed zatarciem skazania wynikającego z wyroku Sądu Rejonowego we W. z dnia 24 stycznia 2008 r., IX K(...). Z odbywania orzeczonej tym wyrokiem kary roku pozbawienia wolności oskarżony został warunkowo zwolniony w dniu 4 listopada 2010 r., stąd też, jak słusznie zauważa skarżący, jednoczesne zatarcie wszystkich jego skazań mogło nastąpić dopiero po upływie okresu wskazanego w art. 107 § 1 k.k., tj. w dniu 4 listopada 2020 r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2016 r., V KK 265/16, LEX nr 2148674).

Niczego w ocenie sytuacji oskarżonego nie zmienia przywoływana przez Sąd odwoławczy norma zawarta w przepisie art. 4 § 1 k.k. Wyrażony w tym przepisie nakaz stosowania ustawy względniejszej dla sprawcy, będący dopełnieniem konstytucyjnej (art. 42 ust. 1 Konstytucji RP) i kodeksowej (art. 1 § 1 k.k.) zasady ponoszenia odpowiedzialności karnej jedynie za czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia, gwarantuje sprawcy wyłącznie to, że niezależnie od tego kiedy zostanie postawiony przed sądem, nie będzie odpowiadał na podstawie surowszych przepisów niż te obowiązujące w chwili popełnienia przestępstwa.

Z tej perspektywy nie można upatrywać w zastosowaniu w sprawie oskarżonego ustawy obowiązującej w czasie popełnienia przestępstwa – regulującej zatarcie wcześniejszego skazania w sposób dla niego mniej korzystny niż ustawa obowiązująca poprzednio naruszenia zasady *lex retro non agit*.

Nie negując słuszności przywoływanych przez Sąd odwoławczy poglądów wyrażanych w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości i Trybunału Konstytucyjnego, stwierdzić należy, iż w realiach niniejszej sprawy nie stanowią one właściwego punktu odniesienia. Trudno przecież oceniać sytuację sprawcy skazanego za przestępstwo w kategoriach stosunku prawnego, którego treścią jest uprawnienie do zatarcia skazania, podlegające zasadzie ochrony praw słusznie nabytych.

Co zaś się tyczy eksponowanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku zasady ochrony zaufania i pewności prawa, opierającej się na założeniu, że

jednostki powinny mieć możliwość planowania swoich działań, znając ich prawne konsekwencje w chwili podejmowania odpowiednich decyzji, stwierdzić trzeba, iż zastosowanie w sprawie oskarżonego przepisu art 21 powołanej wyżej ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw tej zasady nie narusza. Oskarżony, dopuszczając się zarzucanego mu przestępstwa po upływie ponad 8 miesięcy od wejścia w życie tej ustawy, znał konsekwencje wynikające z jej stosowania i miał możliwość ich uwzględnienia przy planowaniu swojego postępowania.

Oznacza to, że podnoszony przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego zarzut uznać należało za zasadny, a w konsekwencji uchylić zaskarżony wyrok.